

3 (PRÍ)BEHY ŽENY (DIS)COURSES OF WOMAN

KOK KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

GALÉRIA UMELCOV SPIŠA

Premiérová tematická prezentácia diel 42 autorov zo zbierky galérie, v maľbe, soche, fotografii, kresbe a grafike, uvádza tri kľúčové etapy ženského života: detstvo, dospelosť a staroba. Analýza fenoménu ženy v „behu“ času zdôrazňuje premeny a rozmanité roly, ktoré žena počas života zastáva. Akcentuje otázky identity, času a ľudských vzťahov. Cyklus výstav Zbierka.

Výstava skúma rôzne podoby a roly ženy – od nevinnosti detstva, cez zodpovednosť a tvorivú silu materstva, až po múdrosť a introspekciu staroby. Tematické celky reflektujú nielen biologické a sociálne aspekty týchto etáp, ale aj ich kultúrne a umelecké zobrazenie. Koncept výstavy je vizuálne aj emocionálne bohatým skúmaním toho, ako sa ženskosť mení a ako ju umelci interpretujú vo svojich dielach.

Prvým príbehom ženy v rámci výstavného konceptu je **Detstvo**. V kolorovaných grafikách **Štefana Cpina**, kresbách **Emila Makovického**, **Andora Borútha**, maľbe (**Sándora?**) **Streliského** i objektoch súčasných autoriek **Evy Moflárovej** a **Paulíny Halasovej** je znázornená nevinnosť, krehkosť, ale i bezstarostnosť a hravosť patriaca k deťskému veku.

Energia lásky a materstva je prezentovaná v druhom celku **Dospelosť**, v ktorom je žena predstavená ako matka, pracujúca žena a milujúca partnerka. Žena, vedomá si svojej sily, je zosobnená ako bohyňa v dielach **Paulíny Halasovej**, **Evy Moflárovej** a **Amalky Ľudmily Valenčíkovej**. Pracovné motívy rozpracoval **Štefan Cpin** na kolorovaných drevorezoch, **Emil Makovický** v kresbových skiciach, **Michal Petrek**, **Vladimíra (Weiss) Savkaničová** na veľkoformátových maľbách a **Viktória (Šoltisová) Lukačková** v printovej grafike. Motív partnerskej lásky demonštrujú diela **Ajlo Berana** a **Ruth Dubayovej**. Nesmelosť ženy je zachytená na fotografii **Roba Kočana**, rutinné momenty zo života žien sú zaznamenané na fotografiách **Jaroslava Malíka**. Frustráciu a únavu z každodenných povinností reflektujú diela **Andora Borútha**, **Jany Kiselovej-Sitekovej**, **Márie Ferenc** a **Jaroslava Čecha**. Svet ženskej psychiky interpretuje psychoanalytička **Clarissa Pinkola Estés** v kultovom diele **Ženy**, ktoré behali s vlkami. Glorifikuje nespútanú energiu, silu, vyzdvihuje duchaplnosť a vytrvalosť žien. Akcentuje ženskú dušu. Tieto danosti interpretujú početné akty v maliarskom, grafickom, kresbovom a sochárskom prevedení. Téma aktu sa objavuje v maliarskej kompozícii **Mariána Hennela**, v bronzových plastikách **Ondreja Priatku**, **Arpáda Račka**, v drevenej štylizovanej figúre **Daniela Tatarku**, v grafikách **Oresta Dubaya ml.**, **Mariána Hennela**, **Zdeňka Jeřábka**, **Evy Čarnokey**, i v kresbách a prípravných štúdiách **Andora Borútha**, **Emila Makovického**, **Vincenta Hložníka**, **Jozefa Kostku**, **Ladislava Kacvinského**, **Jána Šimo-Svrčka**, **Petra Jedličku** a **Jaroslava Čecha**.

V tvorbe mnohých umelcov (**Dezider Milly**, **Ladislav Kacvinský**, **Ján Ilavský**, **Mikuláš Siranko**, **Imrich Svitana**, **Eva Melkovičová**, **Miroslav Bonk**, **Eva Moflárová**, **Zuzana Kacvinská**) sa opakovane stretávame so zobrazením matky s dieťaťom v náručí, ktoré vyjadruje hlboký cit, lásku a zosobňuje kult materstva. Ikonografický typ **Madony** s dieťaťom odkazuje na archetyp **Panny Márie** v dielach **Štefana Cpina**, **Evy Melkovičovej**, **Márie Rudavskej**, **Mikuláša Kravjanského**, **Martina Mlynariča** a **Amalky Ľudmily Valenčíkovej**. Fotografia **Kataríny Balúnovej** zobrazuje samotnú autorku, ktorá sa štylizuje do pózy svätice.

Výstavu uzatvára téma **Staroba**, ktorá interpretuje podoby pokročilého veku v radostných i strasných momentoch. Táto životná fáza dáva priestor pre bilancovanie prežitých okamihov, nostalgické spomienky, možnú frustráciu z nenaplnených snov a premrhaných príležitostí, ale aj pre radostné chvíle. Život v starobe nekončí, je to príležitosť, ako zúročiť nadobudnuté skúsenosti a prijať plynutie času s pokorou. Pozitívne momenty a radosť z prítomného okamihu sledujeme v dielach **Petra Jedličku** a **Daniely Kaprálovej**. Spoločným menovateľom vystavených diel **Andora Borútha**, **Štefana Cpina**, **Zdeňka Jeřábka**, **Petra Jedličku**, **Viliama Pirchalu** a **Daniely Kaprálovej** je smútok, nostalgia, akési zamyslenie sa nad životom.

Výstava prostredníctvom diel z rôznych období a štýlov reflektuje témy identity, plynutia času a premenlivosti života, čím otvára priestor na zamyslenie a emocionálne spojenie s univerzálnou ľudskou skúsenosťou. Oslavuje tak ženskosť vo všetkých jej podobách a zároveň ponúka široký priestor na interpretáciu. Kladie dôraz na jedinečnosť a význam ženy v spoločenskom a kultúrnom dianí.

KATARÍNA BALÚNOVÁ
ALJO BERAN
MIROSLAV BONK
ANDOR BORÚTH
ŠTEFAN CPIN
EVA ČARNOKÁ
JAROSLAV ČECH
OREST DUBAY ML.
RUTH DUBAYOVÁ
MÁRIA FERENC
PAULÍNA HALASOVÁ
MARIÁN HENNEL
VINCENT HLOŽNÍK
JÁN ILAVSKÝ
PETR JEDLIČKA
ZDEŇK JEŘÁBEK
ZUZANA KACVINSKÁ
LADISLAV KACVINSKÝ
DANIELA KAPRÁLOVÁ
JANA KISELOVÁ-SITEKOVÁ
ROBO KOČAN
JOZEF KOSTKA
MIKULÁŠ KRAVJANSKÝ
VIKTÓRIA (ŠOLTISOVÁ) LUKAČKOVÁ
EMIL MAKOVICKÝ
JAROSLAV MALÍK
EVA MELKOVIČOVÁ
DEZIDER MILLY
MARTIN MLYNARIČ
EVA MOFLÁROVÁ
MICHAL PETREK
VILIAM PIRCHALA
ONDREJ PRIATKA
ARPÁD RAČKO
MÁRIA RUDAVSKÁ
VLADIMÍRA (WEISS) SAVKANIČOVÁ
MIKULÁŠ SIRANKO
(SÁNDOR?) STRELISKÝ
IMRICH SVITANA
JÁN ŠIMO-SVRČEK
DANIEL TATARKA
AMALKA ĽUDMILA VALENČIKOVÁ

zbierka
collection

Kurátorka: Mgr. Kamila Paceková – GUS

Produkcia: Mgr. Mária Šabllová – GUS

Preklady: Bc. Gavin Cowper

Grafika: Mgr. art. Ivana Babejová, ArtD. – GUS

Produkcia: Galéria umelcov Spiša

– kultúrne zariadenie Košického
samosprávneho kraja

About Exhibition

Kamila Paceková,
kurátorka výstavy

Galéria umelcov Spiša | www.gus.sk